

γοργομαγειρευτοῦσα ἥ, "Ηπ.

Ἐκ τῶν ἐπιθ. γοργός καὶ μαγειρευτός καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -οῦσα, περὶ τῆς ὁπ. βλ. Α. Παπαδοπ., Ἀθηνᾶ 37 (1925), 180 κ.εξ.

Ἡ ταχέως μαγειρεύουσα: Αἰνιγμ.

Κουλουσοῦσα μακρονόρα | καὶ γοργομαγειρευτοῦσα (τὸ τηγάνι).

γοργομαθαίνω Κρήτ. Κύθηρ.

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. γοργά καὶ τοῦ ρ. μαθαίνω. Ταχέως ἐκμανθάνω ἔνθ' ἄν.

γοργομεγαλύνω ἑνιαχ. γοργομεαλύνω Κάσ. ὀργομεαλύνω Κάσπ. Κάσ.

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. γοργά καὶ τοῦ ρ. μεγαλύνω. Αὐξάνομαι ταχέως, γοργά ἔνθ' ἄν. Ποίημ.

Ἄν τὴν ἐπάρης, ὕπνε μου, γλυκὰ ποκοίμισέ τη, ὦ ἀποξεχάσῃ τοῦ ὕξιου νὰ ὀργομεαλύνῃ (βαυκάλ.) Κάσπ.

γοργομεγαλώνω Κρήτ. (Μεραμβ. Νεάπ. κ.ά.) — Ε. Φραντζεσκ., Ἀριάδν., 22 καὶ 43.

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. γοργά καὶ τοῦ ρ. μεγαλώνω. Αὐξάνομαι, μεγαλώνω γοργά, ταχέως ἔνθ' ἄν.: Ἄσμ.

Κοιμήσ' ἀπὸ παράγγειλα 'ς τὴ χώρα τὸ σεδόνι κ' ἔχει 'ς τὴ μέση τὸν αἰτό, 'ς τὴν ἄκρα τὸ παγώνι νὰ κεληθῇ νὰ σὲ ξυπνᾷ, νὰ γοργομεγαλύνῃ (βαυκάλ.) Μεραμβ.

Θωρεῖς τὸ τὸ μουντάκι μου πὼς βάν' ἀρχὴ καὶ ὀρώνει, μὴν κοπελιὰ μου τὸ φιλεῖ καὶ γοργομεγαλώνει Ε. Φραντζεσκ., ἔνθ' ἄν., 22.

γοργομεστῶνω Σ. Πασαγιάνν., Ἀντίλ., 29.

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. γοργά καὶ τοῦ ρ. μεστῶνω.

Ἀμτβ., ταχέως μεστοῦμαι, γεμίζω ἀπὸ κάτι: Ποίημ.

Καὶ δυὸ μικρὲς καὶ ἀβύζωτες χλωρὰ βοτάνια κόβουν, χλωρὰ καὶ ἀδροσοβόλητα, τὰ στήθια νὰ γητέφουν, γιὰ νὰ βυζώσουν ἔνωρα καὶ νὰ γοργομεστῶσουν.

γοργόμηλο τό, ἑνιαχ. βουργόμ'λου Μακεδ. (Βογατσ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. γοργός καὶ τοῦ οὐσ. μῆλο.

Πρωτῶς ὠριμάζον μῆλον ἔνθ' ἄν.

γοργομιλῶ Κρήτ. (Ρέθυμν. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. γοργά καὶ τοῦ ρ. μιλῶ.

Ὁμιλῶ ταχέως, γοργά ἔνθ' ἄν.

γοργομοίρης ἐπίθ. ἀμάρτ. Θηλ. γουργομοῖρα Πελοπ. (Γορτυν.) — Λεξ. Βλαστ. 410. Ν. Πολίτ., Παροιμ. 2,433.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. γοργός καὶ τοῦ οὐσ. μοῖρα.

Ὁ ταχέως, ἥτοι εἰς νεαράν ἡλικίαν νυμφευόμενος ἔνθ' ἄν.: Παροιμ.

Ἄλλες γουργομοῖρες | καὶ ἄλλες ἀργομοῖρες (ὅτι πᾶσαι αἱ νεάνιδες, ἄλλαι ἐνωρίτερον καὶ ἄλλαι ἀργότερον, θ' ἀποκατασταθοῦν. Λέγεται συνήθως πρὸς παρηγορίαν τῶν πρεσβυτέρων, ὅταν νεώτεροι τούτων ἀποκαθίστανται) Πελοπ. (Γορτυν.)

γοργόνα ἥ, κοιν. καὶ Πόντ. (Οἶν.) γουργόνα πολλαχ. βορ. ἰδιωμ. Λυκ.)Λιβύσσ.) Πελοπ. (Κυνουρ.) γιουργόνα Ἰμβρ. γοργκόνα Χίος (Καρδάμ.) βοργόνα Κάσπ. Κάσ. βορβόνα Ρόδ. βοργκόνα Ρόδ. Χάλκ. βεργκόνα Κρήτ. Σύμ. ὀργόνα Κάσπ. Κάσ. ὀργόνια Κάσπ. ντζορτζόνα Σύμ. ζορζόνα Θράκ. (Μέτρ.) γόργονας ὁ, ἴος γοργόν'ς Εὐβ. (Ἀγία Ἄνν.)

Ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. Γοργών, διὰ τὸ ὁπ. βλ. Γοργών.

Α) Κυριολ. 1) Τὸ γνωστὸν μυθολογικὸν θαλάσσιον τέρας, τοῦ ὁποῦ τοῦ μὲν ἄνω ἡμισυ εἶναι γυνή, τὸ δὲ κάτω ἐχθὺς μετὰ μιᾶς τῆς δύο οὐρῶν κοιν. καὶ Πόντ. (Οἶν.): Ἀνθρωπος ζωντανὸς δὲν ἐπόμεινεν ἀπὸ τὸ στόμα τῆς Βοργόνας (ἐκ παραμυθ.) Κάσπ. Ὡς τὸν κόρπον τῆς Ἀττάλειας κατοικᾷ ἡ Βοργόνα τῆς Ἀττάλειας, ἕνα θεριό, ποῦ εἶναι ἀπὸ τὴν κεφαλὴν ὡς τὴ μέση γυναικα με μακριὰ μαλλιά καὶ ἀπὸ τὴ μέση καὶ κάτω ψάρι. Ἡ σημ. καὶ Βυζαντ. πβ. Φυσιολ. (ἐκδ. Ε. Legend), 877. Συνών. ἀναρροῦσα 2. 2) Αἱ ἐξωγραφημέναι ἢ διὰ στιγμάτων γινόμεναι συνήθως ἐπὶ τοῦ σώματος τῶν ἀνθρώπων εἰκόνες αἱ παριστῶσαι τὸ θαλάσσιον τέρας πολλαχ.: Ὁ Ἀκόντης, μαυρειδερὸς καὶ μετὰ τὰ μανίκια τοῦ ρούχου του σηκωμένα ἐπίτηδες, ἴσως γιὰ νὰ φαίνωνται οἱ γοργόνες... ποῦ ἦταν 'ς τὰ χέρια του ζωγραφισμένες Δ. Βουτυρ., Μέσ' 'ς τοὺς ἀνθρωποφ., 114. Γιὰ τὸ κέντημα ἀπὸ τὸ ζωϊκὸ κόσμον εἶναι παρμένες οἱ παραστάσεις ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν... ἀνθρωπομόρφων τεράτων, γοργόνες, σειρήνες Α. Χατζημιχ., Ἑλλήν. τέχν., 100. β) Ἀγαλμα, ἰδιαιτέρως δὲ τὸ ἀκροστόλιον πλοίου τὸ ὁποῖον παριστᾷ γοργόνα πολ- λαχ.: Τὴν κοίταξες ποτέ σου καλὰ καλὰ τὴ γοργόνα τῆς βρύσης; Ἐβάρη τὴ γοργόνα κόκκινη ὁ καπετὰν Γιάννης Πελοπ. (Κυνουρ.) 3) Ὁ γυναικεῖος γενικῶς δαίμων, ἡ νεράιδα τῆς θαλάσσης πολλαχ.

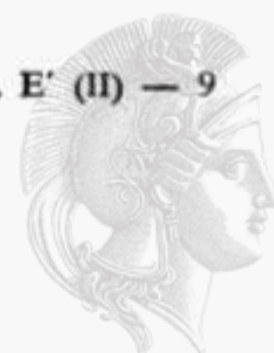
Β) Μεταφ. 1) Ὡραία, εὐειδὴς γυνή Εὐβ. (Ὁρ.) Θράκ. (Μέτρ.) Πελοπ. (Δίβρ. Μάν. Τριφυλ.) Στερελλ. (Παρνασσ.) Σύμ. Χίος: Μωρέ, αὐτὴ εἶναι γοργόνα Τριφυλ. Εἶναι μιὰ γοργόνα! Χίος || Ἄσμ.

Καλῶς τὴ νύφη τὴ χρυσὴ καὶ τὴ χρυσὴ ζορζόνα, π' ἀνέφ'κε τὰ παλάτια μου μετ' τιμημένα λόγια

Μέτρ. β) Γυνὴ ὑπερφυσικὴ τὸ μέγεθος ἀλλὰ καὶ δυσειδής, ἀτημέλητος, κακὸτροπος, διεστραμμένη, μοχθηρὰ κ.τ.τ. πολλαχ.: Κακιὰ γοργόνα! (ὕβρις) Κυκλ. Με καιρό, νὰ καὶ περνᾷ ἡ κακούργα βοργόνα πλεὰ καὶ κυνῆα πάλι τ' ἀρφανά Κάσπ. Φύε, μαρὴ γοργόνα! Μεγίστ. Σὰ γοργόνα μωιάζει αὐτόθ. Μωρὴ βεργκόνα, ποῦ φας τὸν ἄνδρα σου - τὰ παιδιὰ - τοὺς γονιούς σου! Σύμ. Μωρὴ κακιὰ γοργόνα! Θήρ. Τὴν εἶχε-γ-καταραστὴ ἡ μάννα της κ' ἔγινε γοργόνα κ' ἔπρεπε νὰ τρώῃ βασιλικὸν αἷμα (ἐκ παραμυθ.) Νίσυρ. Ἀ μὴς-σέ φά' ἡ βεργκόνα Σύμ. Συνών. γελλοῦ, δρᾶκόντισσα, δράκισσα, λάμια, κακόγρια, λάουρα, στρίγγλα. γ) Γυνὴ ταχεῖα εἰς τὰς κινήσεις ἢ εἰς τὴν ἐργασίαν. Ἡ σημασία προῆλθεν ἐκ παρετυμ. πρὸς τὸ γοργός Εὐβ. (Ἀγία Ἄνν.) Κάλυμν. Πελοπ. (Ἡλ. Καλάβρυτ. Κυνουρ.) — Λεξ. Αἰν.: Αὐτὴ πάει σὰ γοργόνα Ἡλ. Καλάβρυτ. || Φρ.

Πέντε μῆνες δυὸ ἀδράχτια, πότε τὰ ἔγνεσ' ἡ γοργόνα! (εἰρων. ἐπὶ ὀκνηρᾷ γυναικὶ) Λεξ. Αἰν.

Γὼ ἡ γοργόνα ἡ πλατώνα, | πέντε χρόνους ἕνα στρώμα (συνών. μετὰ τὴν προηγουμ.) Κυνουρ. δ) Γυνὴ πλεονέκτις Ρόδ. (Βάτ.) Τῆν. ε) Γυνὴ λαίμαργος Ρόδ.: Μωρὴ βορβόνα! Συνών. βορβονία σμένη (βλ. λ. γοργονιάζω). στ) Γυνὴ ὑπνοβάτις Κάσπ. ζ) Γυνὴ βάσκανος Ἀμοργ. Σύμ. η) Κορασὶς ἄτακτος ἴος: Κάτσε φρόνιμα, γοργόνα! 2) Πτε-

ρωτὸς ἵππος Δαρδαν. Θράκ. (Αἰν.): Παρουσιάσ'κι κι αὐτὸς
μὲ πράσι'ν φορεσιὰ καὶ μὲ πράσι'ν γοργόνα (ἐκ παραμυθ.)
Αἰν. Βγάξ' τὴ γοργόνα, μινεὺει ἀπάν' 'ς αὐτὴ καὶ παγαίν'
(μινεὺει = καβαλλᾶ· ἐκ παραμυθ.) Δαρδαν. 3) 'Η φθεῖρ
Πελοπν. ('Αρκαδ.) 4) Λίθος ὑπερμεγέθης, τερατώδης τὴν
θέαν, προκαλῶν φόβον καὶ δέος Κύμ.

'Η λ. καὶ ὡς παρωνύμ. ὑπὸ τὸν τύπ. Γοργόνα Πελοπν.
(Γαργαλ.) καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τοὺς τύπ. Γοργόνα Θράκ.
(Ροδόπ.) Ν. Πολίτ., Παραδ., 1.228, Γοργόνες τά, Πόντ.
('Αμισ.)

γοργονάκι τό, Θράκ. (Αἰν. κ.ά.) — Λεξ. Βλαστ. 424.

'Υποκορ. τοῦ οὐσ. γοργόνα.

'Ινδικὴ ὄρνις, ἐκ τῆς ὁμοιότητος προφανῶς πρὸς τὴν γορ-
γόναν κατὰ τὴν μεγαλοπρέπειαν, τὸ προβεβλημένον στῆθος
καὶ τὰς φολιδωτὰς γραμμὰς τῶν πτερῶν ἐνθ' ἄν.: 'Ασμ.

'Αγόρασ' ἓνα γοργονάκι

Θράκ.

γοργονᾶτος ἐπίθ. Εὐβ. (Βρύσ.)

'Εκ τοῦ οὐσ. γοργόνα καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.
-ᾶτος.

'Ο εὐτραφής: "Ἐνα γοργονᾶτο μοῦρο.

γοργονείρεμα τό, Λεξ. Βλαστ. 391.

'Εκ τοῦ ἐπίθ. γοργός καὶ τοῦ οὐσ. ὄνειρεμα.

Ταχύ, γρήγορον ὄνειρον, ὅ,τι βλέπει τις καθ' ὕπνου τα-
χέως.

γοργόνι τό, Εὐβ. (Βρύσ. Κάρυστ. Πλατανιστ.) 'Ηπ.
Θράκ. (Αἰν. Διδυμότ.) 'Ιθάκ. 'Ιος Κάλυμν. Κύθν. Λέσβ.
(Μυτιλήν.) Στερελλ. ('Αράχ. Λεβάδ.) — Ν. Πολίτ., Παραδ.,
260.1107 Δ. Βερναρδ., εἰς ἐκδ. Εὐριπ. 1.64 Α. Προβελ.,
Ποιήμ., 96 Δ. Λουκοπ., Γεωργ. Ρούμελ., 84 Κ. Παλαμ.,
Δωδεκάλ. Γύφτ.², 99 — Λεξ. Βλαστ. 487 γοργόνι Εὐβ. (Κά-
ρυστ. κ.ά.) γοργόν' Θράκ. ('Αδριανούπ.) Λυκ. (Λιβύσσ.)
Στερελλ. (Αἰτωλ. Καλοσκοπ.) βοργόνι Κάμπ. Κάσ.

'Εκ τοῦ οὐσ. γοργόνα κατὰ τύπ. ὑποκορ.

1) Τὸ τέκνον τῆς γοργόνας Λυκ. (Λιβύσσ.) — Δ.
Βερναρδ., ἐνθ' ἄν. — Α. Προβελ., ἐνθ' ἄν. — Λεξ. Βλαστ.
487: Αἰνιγμ.

"Ασπρα μαῦρα τὰ γοργόνια | ξύλιμις οἱ μάργις τους
(τὰ μύρτα) Λιβύσσ. || Ποίημ.

"Οταν τὸ κῆμα τῆς νοτιᾶς θεόρατο
βρυχᾶται 'ς τ' ἀκρογιάλια σὰν γοργόνι,
'ς τίς λαγκαδιές ὁ ζευγολάτης ἤσυχος
τὸ λιολουσμένο του χωράφι ὀργώνει

Α. Προβελ., ἐνθ' ἄν. β) Κατὰ τὴν λαϊκὴν παράδοσιν βρέ-
φος τερατώδες ἔχον τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς γοργόνας
καὶ διὰ τοῦ ὁποῖου αἱ μητέρες ἐκφοβίζουσιν τὰ τέκνα των Εὐβ.
(Κάρυστ.) γ) Μεταφ., ἀνήσυχον, ἀεικίνητον καὶ δύστροπον
παιδίον Εὐβ. (Κάρυστ.) 'Ιθάκ. 'Ιος Κάλυμν. Κύθν.: Κεῖν' ἡ
φελούκα τοῦ καϊκιῦ εἶναι ἓνα γοργόνι κ' ἓνα πούπουλο 'Ιθάκ.
δ) Εὐχαρι, χαριτωμένον παιδίον Στερελλ. (Καλο-
σκοπ.) ε) 'Ο εὐτραφής Εὐβ. (Βρύσ.): Κάτι γοργόνια πὺν ἔχει
τσεῖνη ἡ μουριά (ἐνν. μούρα). 2) Βρικόλακας Κάλυμν.:
Τῆς ἀερφῆς μας τὸ παιὶ εἶναι βοργόνι καὶ θέν νὰ μᾶς χαλάσ'
ὅλα μας τὰ χτήματα (ἐκ παραμυθ.) 3) Κατὰ τὴν λαϊκὴν πα-
ράδοσιν ἀγροτικοὶ καλοὶ δαίμονες, ἥτοι ὠραῖοι καὶ φιλόπονοι
νέοι Εὐβ. Στερελλ. ('Αράχ. Λεβάδ.) — Ν. Πολίτ., Παραδ.

1107 Δ. Λουκοπ., ἐνθ' ἄν.: Τὰ γοργόνια εἶναι ὁμορφα ἀγό-
ρια, πὺν μένουσιν πάντα 'ς τὰ χωράφια, 'ς τ' ἀμπέλια καὶ 'ς τὰ
καλλιεργημένα χτήματα (ἐκ παραμυθ.) 'Αράχ. Λεβάδ. ||
Φρ. Δουλεύει σὰ γοργόνι (ἐπὶ φιλέργου, φιλοπόνου) 'Αράχ.
Τὰ γρήγορα βόδια τὰ ὀνομάζουσιν γοργόνια Δ. Λουκοπ., ἐνθ'
ἄν. 4) 'Ο Ἰνδικὸς ὄρνις Θράκ. ('Ανδριανούπ. Αἰν. Διδυμότ.)
Συνών. γάλλικα (εἰς λ. γάλλικοις), γάλλοπούλα-
λα, γάλλοις, διάνοις, κοῦροιοι, ἰνδιάνοις,
μισίρα. α) Εἶδος τέττιγος 'Ηπ. Λέσβ. (Μυτιλήν.):
Φρ. Λαλεῖ σὰν τὸ γοργόνι 'Ηπ. Συνών. σισιρίδα, τζι-
τζικας, τζιτζίκι, τσιτζικας.

6) Εἶδος φυτοῦ Κ. Παλαμ., ἐνθ' ἄν.: Ποίημ.

'Η μάντρα εἶν' ὁ ἀφίλωτος ὀχτρός μας.
τὴν πλατωσιὰ τοῦ κόσμου τὴ στενεύει,
στριγγλόχορτα φυτρώνουν καὶ γοργόνια
βλαστομανῶντας κάτου ἀπ' τὸν ἥσκιό τους.

'Η λ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τοὺς τύπ. Γοργόν' Στερελλ.
('Αράχ.) Γιουργόνια τά, Στερελλ. (Ναύπακτ.)

γοργονιάζω 'Ανάφ. Μετοχ. βορβοριασμένη Ρόδ.

'Εκ τοῦ οὐσ. γοργόνα.

1) 'Εξολοθρεύω, καταστρέφω 'Ανάφ.: Διὸ γυναῖκες
γοργονιάσα. 2) 'Η μετοχ. βορβοριάζω, ἡ λαί-
μαργος, ἀπληστος γυνὴ Ρόδ.: Φρ. "Ἐ τὴν βορβοριασμένη!

γοργονίδι τό, ἐνιαχ. βεργονι Σύμ.

'Εκ τοῦ οὐσ. γοργόνα καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.
-ίδι.

Γοργόνι 1, τὸ ὅπ. βλ.

γοργόνικος ἐπίθ. ἐνιαχ. γοργόν'κους Τῆν.

'Εκ τοῦ οὐσ. γοργόνα καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.
-ικός.

'Ο δαιμονικός, ὁ ἔχων τὰς ιδιότητας δαίμονος ἐνθ' ἄν.:
Πιδι γοργόν'κου Τῆν. Συνών. βλ. εἰς λ. γοργόνα Β1β.

γόργονος ὁ, ἐνιαχ. βέργονος Σύμ.

'Εκ τοῦ οὐσ. γοργόνα κατὰ τύπ. μεγεθ.

Μεγάλῃ γοργόνα Β1β, τὸ ὅπ. βλ., ἐνθ' ἄν.

γοργοξεβγάζω Κρήτ.

'Εκ τοῦ ἐπιρρ. γοργά καὶ τοῦ ρ. ξεβγάζω.

Ταχέως ἀποβάλλω, ξεβγάζω τινὰ ἐκ τοῦ μέσου:
'Ασμ.

Θέ μου, κ' ἔπαρέ τονε, | γοργοξέβγαλέ τονε

γοργοξημερώνω Κρήτ. (Μαλάκ.)

'Εκ τοῦ ἐπιρρ. γοργά καὶ τοῦ ρ. ξημερώνω.

Μόνον τριτοπροσώπως, ξημερώνω γρήγορα: 'Ασμ.

Τὸ Θιὸ ἐπερικάλουνα νὰ γοργοξημερώσῃ.

γοργοξυπνῶ Κρήτ.

'Εκ τοῦ ἐπιρρ. γοργά καὶ τοῦ ρ. ξυπνῶ.

Ταχέως, γρήγορα ξυπνῶ: 'Ασμ.

Μ' ᾧ μαγερέφω, δὲ δειπνῶ, γγι ᾧ στρώσω, δὲ γοιμοῦμαι,
κι ᾧ γοιμηθῶ, γοργοξυπνῶ, γγιατὶ σ' ἀνεστοροῦμαι.
'Ανάθεμά σε ὡς μ' ἔκανες, κι ᾧ θέσω, δὲ γοιμοῦμαι
κι ᾧ γοιμηθῶ, γοργοξυπνῶ κ' ἐσένα συλλογοῦμαι
(ᾧ θέσω=ᾧν κατακλιθῶ).

